

АРХИМАНДРИТ ДАНИЛО СИНКО 1895-1959.

***Апстракт:** Животни пут архимандрита Данила Синка је оличење судбине Руске и Српске православне цркве и народа у тешким временима почетка и средине двадесетог века. Синко је, после трагичних октобарских догађаја у Русији 1917. године, емигрирао у Србију. Колику је љубав гајио према Србији, српском народу и цркви, може се видети и из тога што је литургије служио искључиво на српском језику, док већина руских духовника које је прихватила Српска православна црква то није чинила. Кроз духовни живот Данила Синка може се видети и историја манастира Успенија пресвете Богородице у Вети као дела Нишке епархије који је у ранијим вековима имао велику улогу, а у новије време добија свој некадашњи значај.*

***Кључне речи:** Српска православна црква, Руска православна црква, Нишка епархија, манастир Вета, јеромонах, Данило Синко, Кијевско-печерска лавра, икона, Богомољачки покрет.*

Јеромонах Данило Синко је један од ретких људи који су имали две отаџбине и обе волели искрено и чисто. У души је носио неизмерну љубав према некадашњој царској Русији, а Србију је прихватио и можда још више заволео. Једина веза са тадашњом Русијом којом су завладали за њега потпуно страни људи била је једна икона. О њеној судбини се не зна скоро ништа. Пронађена је приликом обнове манастира Успенија пресвете Богородице у Вети подно Суве планине. Сачувано предање говори само о томе да је икону донео јеромонах Данило Синко и ништа више. Можемо претпоставити да ју је он понео са собом у емиграцију да га подсећа на живот који му се више никада неће вратити. Њено проналажење, међутим, може се дефинисати једино Божијим промислом.

Обнова манастира у Вети отпочела је недавно, доласком монаха Георгија Жунића из Високих Дечана. Током реновирања храма намеравао је да склони иконе које су страдале од зуба времена и разбојника који су до тада стално походили овај манастир. Међу оштећеним иконама нашла се и једна руска - литографија Успенија пресвете Богородице на којој су представљени и свети монаси Кијевско - печерске лавре од њеног настанка до данас. Ова икона је иначе позната као заштитница лавре.

Изгледа, међутим, да овој икони још није било место међу старим стварима. Док су мајстор и јеромонах Георгије намештали дрвени под у цркви, испред су се чули кораци; обојица су изашли да виде ко је то дошао, али напољу није било никога. Када су потом ушли у цркву имали су шта и да виде: икона коју је донео Данило

Синко љуљала се као на јаком ветру. Преплашеног мајстора је јеромонах једва примирио, а он је, уместо да настави да ради црквени под, дуго читао молитве пресветој Богородици.

У обраћању верницима који све више долазе да се поклоне овој икони, јеромонах Георгије тумачи овај догађај пројављивањем Богородице. Због тога је икона сада на видном месту у манастиру и представља једну од његових значајних реликвија.¹ Оно што се теже може схватити јесте сама веза Данила Синка са овом чудотворном иконом. Трагајући за подацима о Данилу Синку и пореклу иконе Успенија пресвете Богородице, обратили смо се и Кијевско-печерској лаври у Украјини. Њихов монах Лонгин потврдио је да је ова икона заиста традиционална заштитница овог манастира², али је и обећао да ће се потрудити да у њиховим архивима сазна нешто ближе о монаху Синку (или Сињку, како он сматра да се звао).

На необичан начин, дакле, открио се и грандиозан лик блаженопочившег игумана Данила Синка, Руса који је волео Србију можда више и искреније од многих Срба. Због тога заслужује да се макар и делимично расветли његова личност. Сазнања о њему прикупљана су са разних страна. Доста је добијено од његових савременика, сада већ монаха у годинама. Мештани села Вете такође памте Синка као "нашег Руса". Међутим, велики део његовог живота остаће тајна, посебно због тога што је живео на почетку бурног 20. века и преживео два светска рата.

Према ономе што смо до сада сазнали, Данило Синко је рођен 1895. године у месту Нижна Бистра, срез Хуст, у прикарпатској Русији. Отац Никола био је шумар а мајка Пелагија домаћица.³ Тачан датум рођења није забележен али постоји податак да је основну

школу завршио 1912. године. У регистру Нишке епархије постоји само један нејасан податак у рубрици где се уписују занимања пре ступања у манастир. За Данила Синка пише да се бавио земљорадњом.⁴ Наведен је такође и војни округ у коме је био уписан као војник царске Русије. То је округ "Лугош-Романија". Да је учествовао у Првом светском рату види се по томе што је одликован два пута од руских царских државних власти крстом од бронзе и бронзаном медаљом.⁵ Али царска Русија није сачекала исход рата као остале европске силе победнице. Познато је да се у овој земљи водио крвави грађански рат између комуниста и монархиста. Непозната је улога Данила Синка у овим догађајима. Пошто је одликован од стране руске царске

¹ Догађај је описан по казивању јеромоха Георгија, старешине манастира Успенија Пресвете Богородице у Вети.

²² Е - mail адреса: lavra@lavra.kiev.ua Сајт: www.lavra.kiev.ua

³ Подаци су дати на основу оригиналних докумената похрањених у архивима државних органа и служби Краљевине Југославије, окупационих власти у Србији, ДФЈ, ФНРЈ, СФРЈ.

⁴ Регистар (Кондуит) листа Нишке епархије из 1934. године.

⁵ Исто.

војске и емигрирао из своје земље, може се претпоставити да је био на страни белих Руса, а противник Лењинове партијске војске.⁶

Трагајући за подацима о овом великом, неправедно препуштеном забораву духовнику српске цркве, установили смо да је Данило Синко један део рата провео и у аустроугарској војсци. Претпостављамо да је то могло бити само после 1917. године. Сазнања говоре о томе да није учествовао на фронту већ је радио у логорима у Италији. Ови подаци нису потпуни пошто је Данило Синко у то време био верски мисионар у аустријској држави. Тиме је наставио да се бави и после демобилисања, све до 1922. године и то на простору данашње Румуније. Отац му је умро 1920. године у данашњој Румунији (село Ружинос, срез Турн Северин у коме је дуго живео и рођени брат Данила, Василије Синко).⁷

У доступним изворима Данило Синко се године 1922. први пут помиње на простору тадашње Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, и то, у манастиру Суково код Пирота. У овом храму је провео три године (1922 - 25). Познато је да је у то време у манастиру Суково радила монашка школа. Подаци које смо успели да прикупимо не казују да ли је Данило Синко похађао ову школу. Можемо само претпоставити да није пошто је већ био верски мисионар и да је овај период у ствари представљао неку врсту његовог искушеничког стажа у Српској православној цркви. На другој страни, Синко је можда био један од предавача на овом курсу с обзиром на своје мисионарско искуство. Ово утолико пре, што ће он касније наставити мисионарски позив и у Србији као један од најискуснијих припадника богомољачког покрета.⁸

Из наведеног регистра Нишке епархије може се видети да је Данило Синко рукоположен у чин ђакона 9. августа, а за свештеника (јеромонаха) 4 дана касније (13. августа) 1925. године. Овакав штури податак такође нам ништа не говори о томе да ли је Синко пре тога већ био монах или не. Ако претпоставимо да је морао да прође период искушеништва (око 3 године), онда значи да је у монашки чин ушао 1922. године. Наше мишљење је да је Данило Синко замонашен још у Русији и то у

⁶ Познат је податак да су 1918. године делови руске царске војске примљени у Србију од стране краља Александра Карађорђевића. Њих око 20000 били су на граници Србије заустављени од западних савезника као страна војска. Краљ Александар је реаговао тако што је послао толики број српских значака, двоглавих орлова, са којима су Руси ушли у Србију као њена војска. Ови часни официри и војници то никада нису заборавили краљу Александру.

⁷ Види напомену бр. 3

⁸ Исто.

Кијевско-печерској лаври. На то нам указује и сама икона (Успенија пресвете Богородице, симбол Кијевске лавре) коју је са собом у Србију донео.⁹

Да је већ био искусан и способан духовник говори и то што је већ 1926. године из Сукова пребачен за духовника српског манастира Св. Кирик и Јулита у Смиловцима код Димитровграда. Од 1927-28. године је у манастиру Светог великомученика Георгија у Темској, да би наредне године добио Малчанску парохију у непосредној близини Ниша. Овде је остао само годину дана, пошто је морао у дивљански манастир Св. Димитрија. На крају 1930. године постаје духовник манастира Стрмца код Бруса.¹⁰ И у овом манастиру остаје кратко, пошто се сели у нову светињу, манастир Успенија пресвете Богородице код села Вета, где ће остати до смрти. Према казивању о. Дионисија Пантелића, архимандрита манастира Светог Стефана у Липовцу код Ниша, Данило Синко у манастир Вета није прешао сам: Са њим је кренуло цело братство манастира Стрмац. Међу њима су била и два искушеника који ће касније, под патронатом Синка, постати чувени духовници Српске православне цркве. То су Јулијан, потоњи игуман манастира Студеница и Доментијан из манастира Свети Роман.

У то време, забележено је да је Данило Синко одлично говорио руски и српски језик, а служио се румунским и мађарским. Оно што га је посебно карактерисало јесте посвећеност вери која се огледала у свакодневном ревном служењу литургија, у проповедањима и мисионарењу. Такав дух и чврста вера одвели су га у Богомољачки покрет, чији је покровитељ и духовни вођа био владика Николај Велимировић. Јеромонах Данило Синко је обилазио села око Ниша, стално проповедајући и мисионарећи. Био је просто неуморан у томе. Његов савременик, данашњи монах Антоније из манастира Црна Река код Новог Пазара, добро се сећа тог периода, када је као младић у стопу пратио Синка. Поред тога, једном недељно, он је држао и предавања у манастиру Св. Јован у Горњем Матејевцу код Ниша. Иако прилично стар (рођен 1928), монах Антоније се добро сећа тих предавања. Каже да је прича Данила Синка била толико пријатна, искрена и духовно утемељена, да су могли да је слушају и по неколико часова без прекида. Опијени таквом духовношћу на храну и пиће нису ни помишљали. Монах Антоније за Данила Синка каже да је био "прозорљив", тј. да је многе ствари могао да предвиди, а ово тумачи његовом искреном и правом посвећеношћу вери. Стално служење Богу кроз непрестану молитву доводило је јеромонаха Данила Синка у стање духа неразумљиво обичном свету. Он је, на пример, још тада говорио да ће доћи време када ће људи носити неке чудне справе за комуникацију на било којој тачки земљине кугле, а оне ће утицати да се људи постепено одвајају од Бога и међусобно отуђују.

Монах Антоније¹¹ описује Данила Синка и кроз једну причу о његовом проповедничком животу. Наиме, за време мисионарења свратили су у једно село у околини Ниша. Ту се затекла нека баба врачара и покушала да превари Синка и његову пратњу. Да би му окрњила духовни ауторитет, бацила је чини у чашу из које је он пио. Истовремено, похвалила се гостима и позвала их да се не разилазе да би видели "ситно калуђерско коло". Она, међутим, није знала да Данило Синко ништа не пије док пре тога не благослови. Тако је урадио и са чашом. Пред гостима се истог тренутка догодило чудо. Течност је изашла и на стаклу чаше показао се крсни знак.

⁹ Занимљиво је приметити да је и садашњи игуман манастира Вете, Георгије Жунић имао дугачак пут до рукоположења. Он је замонашен почетком 90-их година у манастиру Високи Дечани да би чин јеромонаха добио тек ове (2004. године) у манастиру Св. Јован Богослов у Поганову.

¹⁰ Кондуит листа (види напомену бр. 4)

¹¹ Монах Антоније је сада члан братства манастира Црна Река код Новог Пазара

Синко је тада посаветовао присутне да не слушају врачаре јер је то превара. Монах Антоније се сећа и да је Синко тада још рекао да се увек, пре но што се било шта стави у уста (храна или пиће), обавезно треба прекрстити. И на овакав начин, он је подучавао људе правој вери.

Нема тачних података о томе када је Данило Синко дошао у Вету, али се са приличном сигурношћу може тврдити да је то било почетком тридесетих година 20. века. Пошто је на том простору (Вета, Космовац), формиран први равногорски штаб за Ниш и околину, Синко је са овим официрима започео сарадњу. Помагао их је морално и материјално. На почетку рата је за припаднике ове организације, преко поверљивих људи из околних села, прикупљао и оружје. Стално је држао зборове по селима на којима је проповедао у корист равногорске организације. Иако је штаб био уништен од стране партизанских јединица у кратком периоду поново је обновљен исте, 1942. године. И са новим официрима који су пристигли са Равне Горе, Синко је успоставио блиске везе.

Овакав његов рад није остао незапажен од стране Бугара. Њихова казнена експедиција, која је стално покушавала да уништи равногорски штаб, почетком 1943. године ухапсила је Данила Синка. У његовом конаку пронађено је 70 пушака и неколико сандука муниције. Због тога је запаљен манастир са конаком и минирани звоник. Бугари су иза себе оставили праву пустош. Најстарији мештани Вете и Космовца упоређују овај чин Бугара са Черкезима који су на идентичан начин уништили манастир.

Данило Синко је преживео све страхоте рата и остао у манастиру. Успео је уз помоћ верних мештана да обнови светињу коју су Бугари порушили. После рата придружио му се и монах Јаков. Данило га је свему научио. У току искушеништва Јакова Данило је још једном показао своју духовну снагу. Наиме, када се Јаков враћао у манастир после краћег боравка код куће, залутао је. Пошто је долазио из Лесковца, морао је прећи преко Суве планине. У мраку није успео да пронађе манастир и лутао је планином. Иако је већ било доста касно, Данило Синко је устао из кревета и почео да звони.

Није престајао све док Јаков није по звуку успео да нађе манастир. Када га је угледао, Синко се без речи вратио на спавање. Нова партизанска власт ухапсила је Синка. Разлог томе била је његова припадност Богомољачком покрету. У затвору ОЗНЕ у Нишу остао је кратко. Монах Антоније из Црне Рече наводи да је и тада пред људима који су га хапсили учинио једно чудо. Наочиглед више њих благословио је угашену сијалицу која се одмах упалила. Пошто нису могли да му докажу ништа осим припадности Богомољачком покрету, нове власти су пустиле Данила Синка.

У Вети је остао до смрти 1959. године. Тај последњи дан овоземаљског живота он је такође предвидео. Према казивању монаха Антонија, Синко је позвао монаха Јакова у своју келију и рекао му дан своје смрти. Пошто је то било за седам дана, он је сам све припремио. Оставио је као обавезу Јакову да сахрану обави сам, без икога са стране, а да обавести тадашњег нишког владика Јована тек када прође прва субота. Иначе, Јован, из неких својих разлога (вероватно због своје прозападне оријентације), није био наклоњен Синку. Једно време је покушао чак и да га пресели на Хиландар, али није успео.

Јеромонах Данила Синка прилично добро памти и садашњи игуман манастира Светог Стефана у Липовцу, архимандрит Дионисије Пантелић. Он је као млад монах после Другог светског рата сретао Синка, чији мисионарски рад није више имао ону оштрицу као раније, вероватно и због притисака нове, атеистичке власти.

По архимандриту Дионисију, Данило Синко је био озбиљан, помало затворен, веома интеллигентан, духовно изузетно образован и доста одмерен духовник. У проповедању скоро да му није било равног. Енергија коју је поседовао у духовном раду, била је скоро зачуђујућа. Мало је причао, али су те речи имале огромну снагу. Скоро да се није шалио и сваку прилику користио је за духовну поуку. Својим радом на духовном плану много је задужио српску цркву, посебно Нишку епархију. Данило Синко је иза себе оставио два изузетна духовника који су наставили његов мисионарски рад у најтежим условима комунизма. То су архимандрит Јулијан, старшина манастира Студенице, Раче и Вујина код Чачка и архимандрит Доментијан, игуман манастира у Дивљани, Наупарама и Светог Романа.